

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

4. Бжезинский З. Великая шахматная доска. – М., 2000 С.128 .
5. Бұл да сонда.
6. Проблема терроризма может обостриться в регионе после вывода войск из Афганистана - генерал Данфорд- <http://www.apsny.ge/2013/conf/136504142.php>

ӘОЖ 339.924(4:44)

БАТЫС ЕУРОПА ИНТЕГРАЦИЯСЫНДАҒЫ ФРАНЦИЯНЫҢ МАҢЫЗЫ

Сейдахметова Айгерім Ерланкызы

miss-aia@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Халықаралық қатынастар факультеті,

«Аймақтану» мамандығының студенті, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Г.Қ.Бөкешова

Қазіргі таңдағы халықаралық қатынастардағы интеграциялық үрдістер әлемнің даму тенденциясы мен заңдылықтарының негізі болып табылады. ХХІ ғасырда әлемдік және аймақтық мәселелерді бірлесе шешу интеграция мен ғаламдану үрдісінің талабымен байланысты болып отыр, яғни ешқандай мемлекет өз мәселелерін жеке шеше алмайтындығын көрсетіп отыр.

Саяси интеграция түсінігі – бұл қоғамдық мемлекеттік құрылымдардың мемлекет шеңберінде бірігуі. Мемлекетаралық саяси интеграция биліктің жаңа институттарының қалыптасу жолымен жүреді. Әртүрлі зерттеушілердің саяси интеграция теориялары интеграциялық процесс формалары мен мазмұнына қарай өзара ерекшеленеді. Еуропа тарихында алуан түрлі жобалар болды, олардың негізінде еуропалық мемлекеттердің саяси бірігу идеясы жүзеге асты. Әр ғасырда, әр түрлі мақсат қоя отырып, қоғам алдында өздерінің интеграциялық жобаларын ұсынған қайраткерлердің ішінде француз королі Филипп Пьер Дюбуа ХІV ғасыр, Чех королі Иржи Подебрад ХV ғасыр публицист Пьер Жозеф Прудон және жазушы Виктор Гюгоны айтуға болады.

Алайда бұл зерттеушілердің Еуропалық мемлекеттерді біріктіру процессі бойынша барлық ұсыныстары тек теориялық формада қалып, Екінші дүние жүзілік соғысқа дейін тәжірибе ретінде саяси өмірге енбеді. Біріккен Еуропаның құрылуына негіз болған ұлттық суверенитетке приоритетті бағыт негізіндегі ұлттық мемлекеттердегі Еуропалықтардың көңілінен шықпауы болды. Ұлттық мемлекеттерді жақтырмаушылық бірінші дүние жүзілік соғыста үлкен құрбандарға алып келуімен пайда болды. Дәл осы себептер интеграцияның ғылыми мектептерінің қалыптасуы мен Еуропалық мемлекеттердің бірігу жобаларының пайда болуына алып келді. Бұл жаңа әлемдік тәртіп орнату қажеттілігінің дәлелі болды.

Шындығында бүгінгі таңдағы бүкіл әлемді интеграциялық бірлестіктер, одақтар және топтарының жиынтығымен түсіндіруге болады. Соның ішіндегі ең маңызды интеграциялық бірлестік Еуропалық Одақ болып отыр.

Еуропалық интеграция халықаралық үрдістердің дамуына әсер етуші ретінде халықаралық қатынастар дамуының объективті құрылымдық негізі, ал әлемнің саяси жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Сонымен қатар Еуропалық интеграция бүгінгі таңдағы ең дамыған интеграциялық үрдіс ретінде қарастырылады.

Еуропалық Одақтың “туылған күні” ретінде, яғни бүгіндегі қызмет етуі 1950 жылы 5 мамырда бастау алған. Осы күні Францияның сыртқы істер министрі Робер Шумен, өзінің мемлекетінің атынан, болат пен көмірді қолдану туралы және еуропалық ұйым құруды ұсынды. Нәтижесінде бірінші бірлестік – 1951 жылы 18 сәуірде Еуропа көмір және болат бірлестігі (ЕССC – European Coal and Steel Community) (Париждік келісім) туралы келісімге қол қойды және оны алты мемлекеттің парламенті қолдады: ГФР, Бельгия, Франция, Италия, Люксембург, Нидерланды. Бұл келісім-шарт Еуропадағы өндірілетін көмір, ауыр және жеңіл, темір өнімдерін, машина өнеркәсібін дамытып біріктіру мақсатында жасалынды.

1957 жылы осы келісім-шартқа қол қойған елдер Римде бірігіп Еуропалық Экономикалық Қауымдастық және атом энергетикасы жөніндегі Еуропалық Қауымдастықты құруға қол қойды. Бұл екі қауымдастықты қысқаша біріншісін “ортақ рынок”, екіншісін “Еуроатом” деп атады. Римде келісілгендіктен Рим келісімі деп аталды. 1959 жылы Еуропалық Экономикалық Қауымдастық Еуропалық Парламентті консультативті өкілдік ретінде, кейінірек заң шығарушы орган болып құрылды.

1960 жылдың аяғында жоғарыда аталған үш келісім шарттың негізінде

Еуропалық Қауымдастық құрылды. Еуропалық қауымдастықты құрудағы басты мақсат осы елдердегі кедендік тосқауылдарды біртіндеп жою және жалпы сауда саясатын жүргізу. Сонымен қатар капиталдың еркін қозғалысы, осы келісім шарт негізінде еңбек күші, ауыл шаруашылық өнімдері еркін айналысқа өтті. 1969 жылы желтоқсан айында Гаагада қауымдастықтың кеңеюі және интеграцияны одан әрі күшейту жөнінде шешім қабылданды. 1973 жылы 1- қаңтарда Еуропалық Экономикалық Қауымдастыққа Дания, Ирландия, Ұлыбритания, ал 1981 жылы Греция, 1986 жылы Испания мен Португалия, 1995 жылы Австрия, Финляндия және Швеция қосылды.

Алпыс жылдан астам уақыт бойы 9 мамыр Еуропалық мемлекеттер үшін “Еуропа күні” ретінде тойланады. Бұл күн Еуропа мемлекеттерінің бірігуге ұмтылып, Еуропалық интеграцияның бастамасының белгісі болып табылады. Ал бұдан бірнеше онжылдықтар бұрын Еуропа қақтығыстар мен шиеленістер орын алған құрақ көрпе сияқты ассоциацияланатын еді. Себебі Еуропаның өзінде мемлекеттердің жеке қызығушылықтары себеп болған екі дүниежүзілік соғыс бастау алған. Алайда соңғы жарты ғасырда жағдай күрт өзгерді. Еуропадағы соғыстың орнына мемлекетаралық ынтымақтасқы пен ұлттық мүдделердің бірігуі орын алды.

Айтып кеткендей, Франция Еуропа интеграциясындағы, яғни Еуропалық одақты құру жолында маңызды мемлекеттердің бірі болып табылады. Себебі Франция мен ГФР Еуропа одағының негізін қалаушылар деп те атауға болады. Франция Батыс Еуропадағы ең үлкен мемлекет болып, ал халқы Еуропа халқының 15 пайызын құрайды.

Бұл тақырып, яғни Францияның Еуропадағы ролі, әлі күнге дейін әлемдік зерттеушілердің өзекті мәселесі болып табылады, бұл тақырып аясында көптеген мақалалар мен ғылыми жұмыстар жазылған.

Жалпы, Еуропаны біріктіру идеясы Екінші Дүниежүзілік соғыстан кейін кеңінен қарастырыла бастады. Еуропаны біріктірудің түрлі концепциялары пайда болды, ал олардың ортақ мақсаты бұдан бері көршілес елдер арасында қақтығыстарды тудырмау. Бірте-бірте Еуропада құқықтық және моральдық материалдар пайда болды, бұл материалдар негізінде Еуропада интеграциялық үрдістердің пайда болуына алып келді. Оның ішінде Еуропаны біріктірудің бастаушысы ретінде Франция алдыңғы қатарға шықты. Кейіннен Францияны “еуропалық интеграцияның бесігі” деп те атап кеткен. Француз инициативасын көптеген себептер түсіндіре алады. Оның бірі - соғыс салдарынан Батыс Еуропаның экономикалық және саяси позициясының әлсіреуі. Әсіресе соғыста 1,1 млн адам қаза тапқан Франция үшін экономикалық мәселе өте қатты сезілді. Соғыс Франция шарушылығына елеулі әсерін тигізді. Көптеген электр станциялары, көмір шахталары, заводтар, мұнай өндірісінің 80 % жойылды. Мемлекетте соғыстан кейінгі алғашқы уақытта өндірістің жалпы көлемі алдыңғы деңгеймен салыстырғанда 2,5 есеге кем болды. Соғыстан кейінгі жылдары шетелдегі Француз капитал жұмсалымдары 1913 жылдан бері 10 есеге азайды. 1938 жылы жалпы соғыспен байланысты шығыс 1 трлн. франкты құрады. Соғыстан кейінгі алғашқы жылдарда мемлекеттік органдар мен Францияның саяси элитасы мемлекеттің дамуының жаңа концепциясын құрды. Бұл концепция Францияның халықаралық қатынастардағы экономикалық және саяси ықпалын бекітуді және әлемдік аренада жоғалтқан беделін қайта қалпына келтіруді қамтыды. Бұл мақсатты орындау үшін басқа бәсекелес елдер арасында, әсіресе АҚШ қатарында мемлекеттің экономикалық потенциалын күшейту, оның құрылымын жаңарту, жалпы француз экономикасының сипатын өзгерту, сонымен қатар сыртқы саясатты жүзеге асыру көзделді. Сондықтан, Франция Еуроодақты құру мен франко-

герман қатынасын жақсартуды, алдымен өзінің Еуропадағы беделін арттыру үшін негізгі құрал ретінде қарастырды. Мемлекеттің басшылығы Батыс Еуропаның, АҚШ-та жоғарытехнологиялық өнім нарығында бәсекелес бола алатын және тәуелсіз әскери саясатты қамтамасыз ететін, бірыңғай қорғаныс индустриясын құруды негізгі міндет деп дұрыс көрді. ЕО мемлекеттерінің дербес қарулы күштерді құру және еуропалық әскери өндірісті дамытудың басты көрсеткіші ретінде 2004 жылы қабылданған шешім орын алды: Франция мен Ұлыбритания 3 авианосецтың біріккен құрылысы мен оларды Біріккен жедел әрекет ету күштеріне өкім ретінде жіберуге шешім қабылдады. Еуроодақ мемлекеттерінде жедел әрекет етудің стратегиялық қаруына ие болуы - Еуроодақтың тәуелсіз сыртқы саясатын жүргізуге өз септігін тигізеді.

Францияда қаржы-өндірістік топтар мен өндірістік корпорациялар қарқынды дамуда. Олардың 20-сы елеулі роль ойнайды. Трансұлттық корпорациялардың санынан және олардың бақылайтын акциялар көлемінен Франция 4 орынға ие. Франция капиталының тығыз қатынастары Германия, Италия, Бельгия сияқты еуропалық елдердің қаржылық компанияларымен орнатылған. Мәселен, әлемге әйгілі швейцариялық «Nestle» компаниясы француздың әлемдік маңыздылығы жоғары косметикалық «L'Ore'al Group» компаниясының үлесіне ие болды. Басқа мысал ретінде - 1858 жылы қаланған «Rhone-Poulenc» фирмасының тарихын айтып кетуге болады. 1928 жылы бұл фирма француз химикалық нарығында көшбасшы атанды. 20-шы ғасырдың соңында 1994 жылы жаңа дәрі-дәрмектің бірлескен өндірісімен айналысатын тең үлеске ие Германияның «Hoechst» және Францияның «Rhone-Poulenc» фирмаларың ортақ кәсіпорыны құрылды. 1999 жылы компаниялар бірігіп қазіргі Францияның үлкен «Sanofi – Aventis» атты фармацевтикалық компаниясын құрайды.

1999 жылы Францияның «Total» атты мұнай компаниясы бұрын мемлекет басқарған «Elf – Aquitaine» мұнай концерніне ие болды. 2000 жылы «Total» компаниясы әлемде 4 орынға ие болды, ал 2003 жылы британдық «British Petroleum» компаниясын озып шығып, 3 орынға ие болды.

Металлургиялық өндірісте француз «Usinord» және «Sacilor» компаниялары мен люксембургтық «Arbed» компаниясының бірігуінен пайда болған бірлестік әлемдегі ең ірі кәсіпорын атанды (бір жылдағы өндіріс көлемі - 50 т. асады).

Сол сияқты Францияда мықты агроөндіріс кешені қалыптасты (әлемде 2 орынға ие). Бұл кешен мемлекеттің азық-түлік қажеттерін толығымен қамтамасыз ете алады. Ауыл шаруашылық өнімдерінен экспортқа 30 %-ы жіберіледі. Италиямен қатарлас Франция шарап өндіруші елдер арасында алдыңғы қатардағы орынға ие. Франция шарап өндіруді тек қана мемлекет аумағында ғана емес, сонымен бірге мемлекеттен тыс элиталық шарап өндіруді жүзеге асырады. Осылайша, 2005 жылы Франция мен Ресей бірігіп, «Chateau le Grand Vostock» компаниясын құрды.

Мемлекетте бау-бақша шаруашылығы мен көкөніс шарушылығы кең ауқымда дамыған. Сүт өнімдері бойынша Франция Еуроодақта екінші орынға ие (жалпы көлемнің 22,1 % құрайды), ал сарымай өндірісі бойынша - әлемде 2 орынға ие. Франция - әлемдегі ірімшік өндірісінің отаны.

Устрица өндірісі Францияда жылына 130 мың т. құрайды, сәйкесінше Еуропадағы 1 орынға ие. Франция әлемдік туризм жағынан алдыңғы қатарлы елдер арасына кіреді.

Сыртқы экономикалық қатынастары жөнінде айтатын болсақ, Францияның негізгі шетелдік серіктестері - Еуроодақ мемлекеттері (негізінен Германия), оларға сыртқы сауданың 60 % тиесілі, сонымен қатар АҚШ, Жапония, Орта және Таяу Шығыс мемлекеттері, Африканың дамушы елдері.

Одан бөлек, Шығыс Еуропа елдері мен Латын Америкасымен, Қытаймен қарым-қатынастарын кеңейту үстінде.

Париж тек қана "Францияның витринасы" ретінде ғана емес, бүгінгі әлемдегі оның визит карточкасы ретінде, және Біріккен Еуропаның орталығы ретінде рөлге ие болуды көздейді.

Жоғарыда атап кеткен мәліметтер бойынша Францияны еуропадағы көшбасшы елдердің бірі деп нақты айтуға болады және болашақта еуроодақтың ары қарай дамуына әлі

де маңызы бар мемлекеттер қатарына жатқызуға болады. Қазіргі күнде Еуроодақтың саяси дамуында Одақтың әлемдік аренадағы геосаяси амбициясының күшеюі үрдісі анық байқалып отыр. Еуроодақ біртұтас Еуропаның атынан сөйлеуге, әлемдік және аймақтық процестерге ықпал ететін халықаралық жүйенің жетекші акторы болуға ұмтылып отыр.

Стратегиялық жобада одақтың кеңеюі Еуроодақтың әлемдік саясаттағы рөлін күшейте түсуге мүмкіндік береді. Еуроодақ өз территориясын географиялық жағынан айтарлықтай ұлғайтты, ал ондағы тұрғындар саны қазірдің өзінде 490 миллион адамды құрайды. Осы потенциал Одақтың әлемдік қоғамдастықтағы салмағын күшейте түсетіні анық. Еуроодақтың кеңеюінің тағы бір маңызды түрткісі еуропа құрлығындағы демократия, тұрақтылық пен гүлдену белдеуінің ұлғаюы болып табылады, ал мұның батыс еуропалық мемлекеттердің дамуы үшін маңызды шарт екендігі анық. Кеңеюі өзінің құқықтық жүйесіне жаңа мемлекеттерді тарта түсуге және оларға демократияландыру сферасында тікелей ықпал етуге мүмкіндік береді. Бір еуропалық саясаткердің айтқанындай, еуропалық демократия достық пен экономикалық қолдау көрсететін қолын соза отырып, Мюнхен келіспеушілігінен кейін бізді дәл 60 жылға тастап кеткен аймаққа қайта оралып жатыр. Еуропалық саяси қауымдастық мәселесі бұрыннан қойылып келе жатқан

мәселе. Ол XX ғ. 50-ші жылдарының басында Еуропалық Көмір және Болат Бірлестігі құрылғаннан кейін-ақ пайда болып, сауда, экономика және валюта саласындағы интеграциялық үрдістер жетістігіне қарай маңызды бола бастады және бұл уақыт келді де.

Еуропалық саяси қауымдастықты қалыптастыру үрдісінде еуропалықтар қандай Еуропаны қалайды деген сұрақ маңызды болмақ. "Еуропа-мемлекеттері" немесе "Еуропа-отан? Саяси формасы анықталмаған жаңа Еуропада мемлекеттер - суверенитеті қалай үйлеспек және бұл жағдайда олардың ұлттық идентификациясы қалай сақталмақ?

Интеграция - өзіндік ерекшеліктерін сақтай отырып біртұтас толықты құрайтын компоненттердің жақындасуы. Саяси тілде бұл аймақ елдерінің біртұтас экономикалық, валюталық, сауда және ең бастысы ұлттық ерекшеліктерді сақтай отырып саяси ансамбль құруын, жақындасуын білдіреді. Сонымен Еуропада еуропалық интеграция процесінде экономика, саясат және рухани өмірдің жарасымды үйлесімін байқауға болады. Бұл үйлесімді жарасымдылық мемлекеттер суверенитетін, еріктілігін және кез-келген күш көрсету белгілерінің болмауын, адамды, оның меншігін, бостандықтарын, құқықтарын және сенімін құрметтеуге негізделген. Еуропалық интеграцияның жетістігін түрлі конфессиядағы шіркеулердің, әрине ең алдымен процесіне қатысты рим католиктік шіркеуінің қатысуымен және ұстанымымен түсіндіруге болады.

Алайда, көптеген қауіптерге қарамастан, қоғамдастықтың үлкен интеграциялық, оның ішінде кеңею сферасындағы тәжірибесінің арқасында Еуропалық Одақтың барлық инициативаларының табысты болатындығына үлкен негіздеме бар. Табысты экономикалық интеграция Еуроодақты әлемнің маңызды экономикалық орталықтарының біріне айналдыра алғандықтан, еуропалық елдер саяси сферада да белсенді саяси одақты орнатуға қажет өзара түсіністікке қол жеткізу үшін барлық әрекеттерін жасап отыр.

Қолданылған дереккөздер тізімі

1. Михеев В.С. США, Франция и европейская безопасность; РАН, Институт США и Канады; М., «Наука», 1993
2. Шенаев В.Н. Особенности экономического развития Западной Европы. - М.:Наука, 1993.
3. Рубинский Ю.И.. Политические перемены во Франции: причины и последствия М. 1997.
4. Ибрашев Ж.У. Становление и развитие системы европейской безопасности и обороны - Алматы, 2002.
5. http://europa.eu/index_en.htm